

Rapport

Hoe denkt Nederland over vuurwerk in 2023?

Opinieonderzoek voor Binnenlands Bestuur
December 2023

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2023/concept

Datum

december 2023

Opdrachtgever

Binnenlands Bestuur

Auteurs

Asher van der Schelde
Femke Konings
Laurens Klein Kranenburg

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Nederlanders doorgaans niet op de hoogte van vuurwerkregels in eigen gemeente

Meeste Nederlanders niet van plan om vuurwerk af te steken

Net als in de voorgaande jaren is circa twaalf procent van de Nederlanders voornemens om vuurwerk af te steken tijdens de jaarwisseling. Inwoners van de drie grote steden zijn minder vaak van plan om vuurwerk af te steken dan gemiddeld (7%), terwijl het animo het hoogst is onder Nederlanders in de oostelijke provincies (17%).

Veel inwoners niet op de hoogte van regels in eigen gemeente

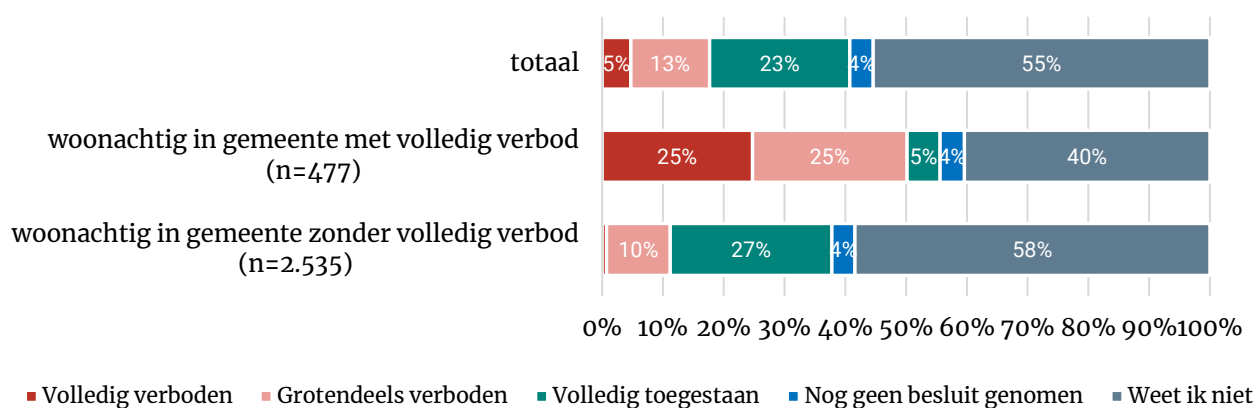
In zestien gemeenten¹ geldt een algeheel vuurwerkverbod dit jaar.

In veel andere gemeenten zijn vuurwerkvrije zones, maar geldt geen algemeen verbod.

Inwoners van gemeenten met een algeheel vuurwerkverbod zijn hier vaak niet goed van op de hoogte. De helft (25% denkt dat het volledig verboden is, 25% denkt dat het deels verboden is) weet in ieder geval dat er bepaalde verboden gelden. Vier op tien (40%) geven aan het niet te weten. De rest denkt dat het volledig is toegestaan (5%) of dat er nog geen besluit is genomen (4%). Van alle Nederlanders heeft 55 procent geen idee wat het beleid is in hun gemeente.

Ten opzichte van vorig valt op dat het kennisniveau is gedaald. Vorig jaar wisten circa zeven op tien inwoners van gemeenten met een verbod dat er een verbod gold.

Figuur 0.1: Weet u wat er deze jaarwisseling mag en niet mag in uw gemeente, als het gaat om het afsteken van vuurwerk? Basis: gehele steekproef (n=3.012).

Strengere regels gaan gepaard met meer steun

Hoe strenger men denkt dat de regels zijn in de eigen gemeente, hoe positiever men doorgaans is over de regels. Nederlanders die denken dat vuurwerk in hun gemeente volledig is verboden staan hier in 54 procent van de gevallen positief tegenover. Nog eens een kwart (24%) vindt dit acceptabel (al dan niet onder voorwaarden).

¹ Amersfoort, Amsterdam, Arnhem, Eindhoven, Tilburg, Rotterdam, Schiedam, Haarlem, Bloemendaal, Heemstede, Apeldoorn, Nijmegen, Heumen, Mook en Middelaar, Soest en Utrechtse Heuvelrug

Nederlanders die denken dat er wel vuurwerk mag worden afgestoken in hun gemeente zijn slechts in een kwart (26%) van de gevallen positief. De helft (47%) vindt het acceptabel (30% verbindt er wel voorwaarden aan).

Licht dalende steun voor particulier verbod

Verleden jaar was 65 procent van de Nederlanders voor een verbod op het afsteken van vuurwerk voor particulieren. Dit jaar zien we dat steun voor deze opvatting licht is afgenomen, 59 procent is nu voor een verbod.

Een verbod op het afsteken van knalvuurwerk wordt door de ruime meerderheid (77%) gesteund.

Voorstanders wijzen op traditie, tegenstanders op gevaar

Aan alle respondenten stelden we de volgende vraag: “Kunt u omschrijven wat uw mening over het afsteken van vuurwerk met oud & nieuw is?” Voorstanders zijn dikwijls gehecht aan de **traditie** en vinden dat het **leuk** en **mooi**. Een deel van de voorstanders verbindt **specifieke voorwaarden** aan het toelaten van vuurwerk zoals het soort vuurwerk (doorgaans **siervuurwerk**) en dat het **alleen door professionals** wordt afgestoken. Een enkeling ziet het verbieden van vuurwerk als **betutteling** door de overheid.

Tegenstanders van vuurwerk vinden dat het te veel schade berokkent aan het **milieu** en aan het welzijn en de gezondheid van **mens** en **dier**. Veel tegenstanders vinden het afsteken van vuurwerk door particulieren **gevaarlijk** en sommigen zijn er **bang** voor. Ook zijn veel tegenstanders van mening dat het een **geld verspillende** bezigheid is of dat **het te veel druk legt op hulpverleners**.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdagmiddag 8 december tot maandagochtend 11 december. In totaal werkten 2.952 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. 102 respondenten met een niet-westerse achtergrond deden mee via Panelclix.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

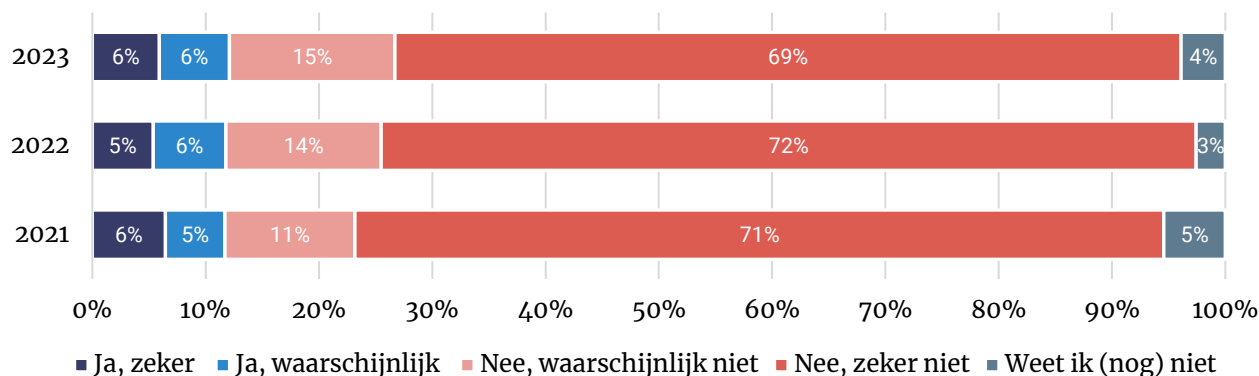
1. Gedrag

1.1 Nederlanders meestal niet voornemens om vuurwerk af te gaan steken

Twaalf procent (6% zeker, 6% waarschijnlijk) van de Nederlanders is voornemens vuurwerk af te gaan steken. Zeven op tien (69%) gaan dit zeker niet doen. De uitkomsten verschillen niet van de verleden twee metingen.

Figuur 1.1: Bent u dit jaar van plan vuurwerk af te gaan steken rond de jaarwisseling?

Basis: gehele steekproef (n=3.012). Data 2021 van voor het afgekondigde verbod.

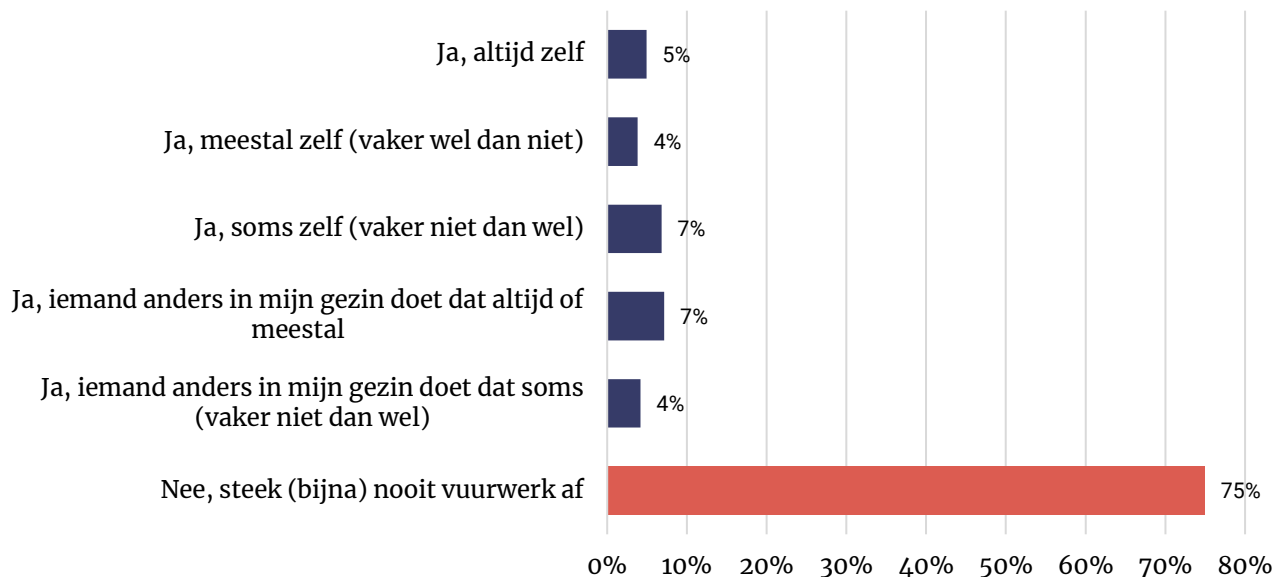
1.2 Driekwart steekt (bijna) nooit vuurwerk af

Driekwart van de Nederlanders (75%) steekt (bijna) nooit vuurwerk af. Dat is net zo veel als in de voorgaande jaren.

Figuur 1.2: Steekt u zelf of iemand anders in uw huishouden doorgaans vuurwerk af met oud en nieuw?

Basis: gehele steekproef (n=3.012)

meerdere antwoorden mogelijk

1.3 Vuurwerk populairder in het oosten dan in de drie grote steden

Net als in voorgaande metingen zien we dat er verschillen bestaan tussen verschillende regio's als het gaat om voorgenomen afsteekgedrag. In de drie oostelijke provincies is 17 procent van plan vuurwerk af te gaan steken. Dat is vaker dan gemiddeld. In de drie grote steden (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag) is de intentie juist lager. Zeven procent is van plan vuurwerk af te steken rond de jaarwisseling.

Tabel 1.3: Bent u dit jaar van plan vuurwerk af te gaan steken rond de jaarwisseling? (naar regio)

Basis: gehele steekproef (n=3.012).

% dat zeker/waarschijnlijk vuurwerk gaat afsteken.

Naar regio	2021	2022	2023
<i>Totaal Nederland</i>	11%	11%	12%
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	15%	17%	14%
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	17%	15%	17%
Amsterdam, Den Haag, Rotterdam	11%	9%	7%
West, excl. 3 grote steden (Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland)	9%	11%	11%
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	11%	9%	12%

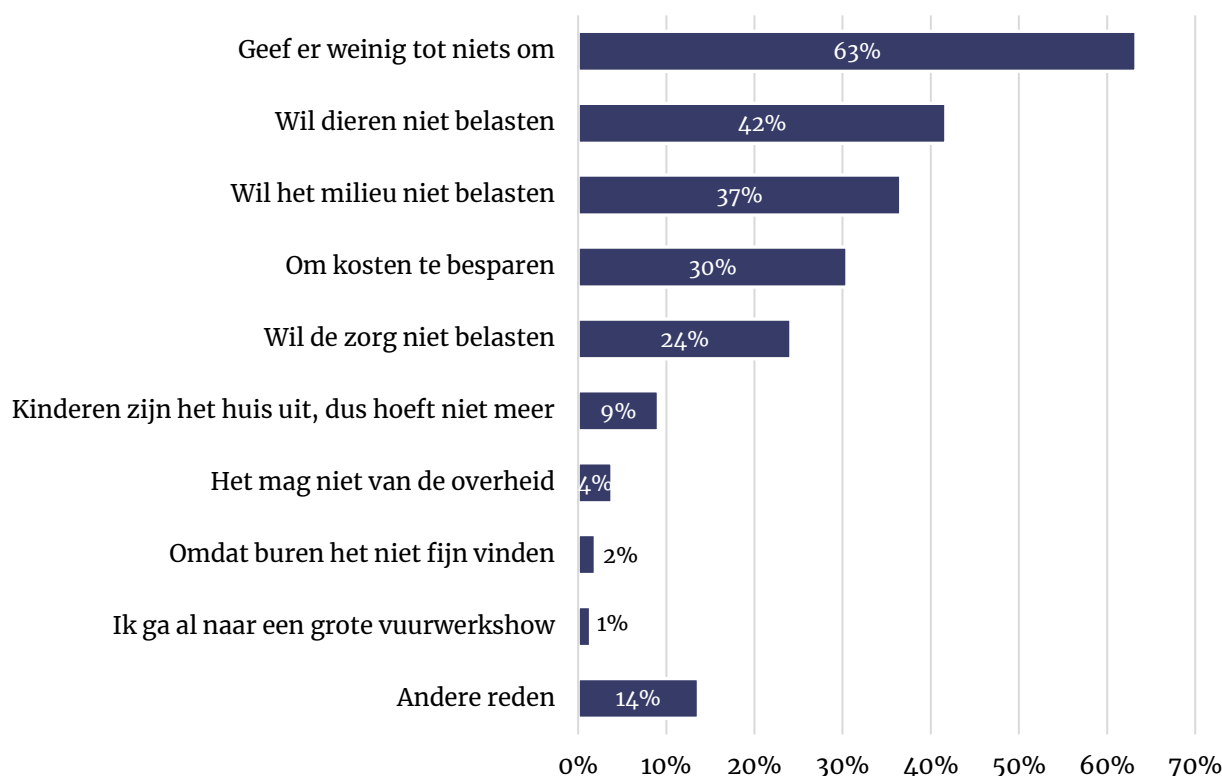
1.4 Niet-afstekers geven niets om vuurwerk en willen dier en milieu niet belasten

Ruim zes op tien (63%) Nederlanders die geen vuurwerk gaan afsteken doen dat niet omdat zij er simpelweg 'weinig tot niets' om geven. Substantiële groepen stellen ook dat ze dieren (42%) en het milieu (37%) niet willen belasten. Voor drie op tien (30%) is het een manier om kosten te besparen. Een kwart (24%) wil voorkomen dat de zorg overbelast wordt.

Figuur 1.4: Waarom steekt u dit jaar (waarschijnlijk) geen vuurwerk af?

Basis: is niet van plan om vuurwerk af te steken (n=2.539).

Meerdere antwoorden mogelijk.

2 Gemeentelijk beleid

Ten tijde van de dataverzameling voor dit onderzoek (8-11 december) was bekend dat er in zestien gemeenten (Amersfoort, Amsterdam, Arnhem, Eindhoven, Tilburg, Rotterdam, Schiedam, Haarlem, Bloemendaal, Heemstede, Apeldoorn, Nijmegen, Heumen, Mook en Middelaar, Soest en Utrechtse Heuvelrug) een algeheel vuurwerkverbod geldt. In deze gemeenten is alleen het zogeheten fop- en schertsvuurwerk, zoals sterretjes en knalerwten, toegestaan. In de gemeenten Amersfoort, Arnhem, Tilburg en Eindhoven is het verbod nieuw. In de andere gemeenten was vorig jaar ook al een verbod.

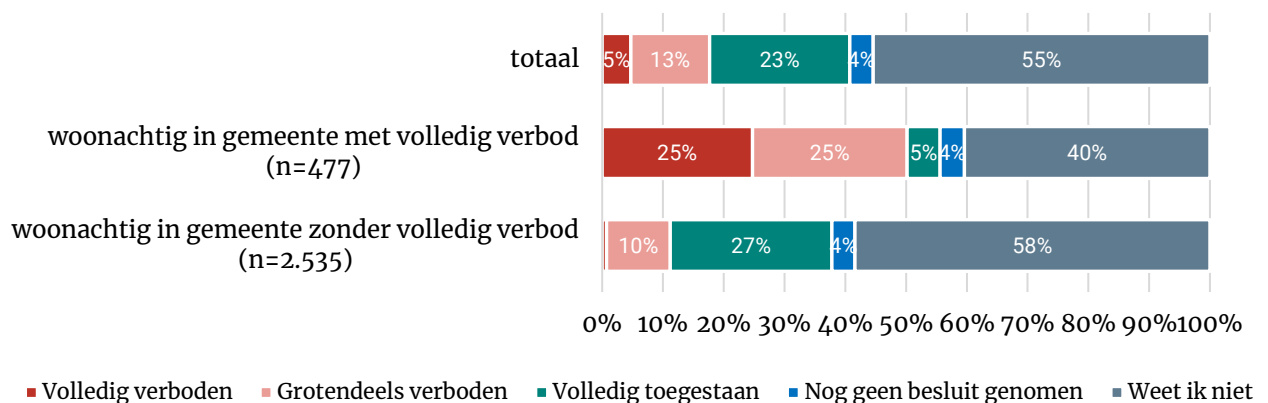
In veel andere gemeenten zijn vuurwerkvrije zones, maar geldt geen algemeen verbod.

2.1 Veel inwoners niet op de hoogte van verbod

Inwoners van gemeenten met een algeheel vuurwerkverbod zijn hier vaak niet goed van op de hoogte. De helft (25% volledig verboden, 25% deels verboden) weet in ieder geval dat er bepaalde verboden gelden. Vier op tien (40%) geven aan het niet te weten. De rest denkt dat het volledig is toegestaan (5%) of dat er nog geen besluit is genomen (4%).

Ten opzichte van vorig valt op dat het kennisniveau is gedaald. Vorig jaar wisten circa zeven op tien inwoners van gemeenten met een verbod dat er een verbod gold.

Figuur 2.1: Weet u wat er deze jaarwisseling mag en niet mag in uw gemeente, als het gaat om het afsteken van vuurwerk? Basis: gehele steekproef (n=3.012).

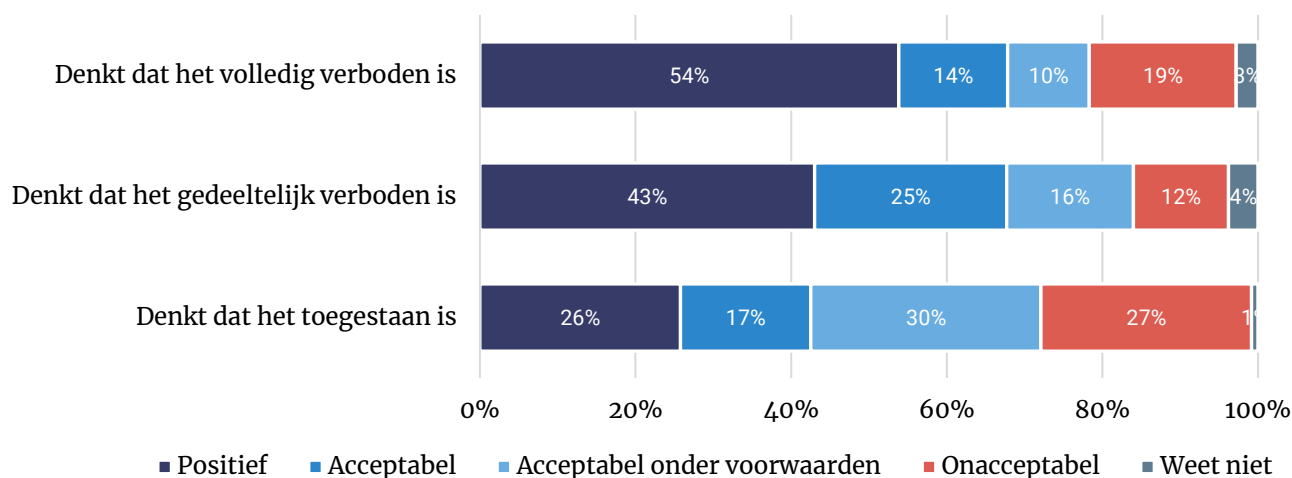

2.2 Inwoners positiever bij verbod

Evenals verleden jaar zien we de perceptie van strenge regels omtrent vuurwerk hand-in-hand gaan met steun voor het beleid. Nederlanders die denken dat vuurwerk in hun gemeente volledig is verboden staan hier in 54 procent van de gevallen positief tegenover. Nog eens een kwart (24%) vindt dit acceptabel (al dan niet onder voorwaarden).

Nederlanders die denken dat er wel vuurwerk mag worden afgestoken in hun gemeente zijn slechts in een kwart (26%) van de gevallen positief. De helft (47%) vindt het acceptabel (30% verbindt er wel voorwaarden aan).

Figuur 2.2: U denkt dus dat in uw gemeente vuurwerk afsteken verboden/gedeeltelijk verboden/toegestaan is. In hoeverre bent u daar positief over, vindt u dat acceptabel, acceptabel onder voorwaarden of onacceptabel? Basis: heeft idee over regelgeving in eigen gemeente (n=1.274)

Welke voorwaarden verbindt men eraan?

Nederlanders die in de veronderstelling zijn dat het afsteken van vuurwerk volledig verboden is in hun gemeente verbinden hier niet vaak (10%) voorwaarden aan. Degenen die dat wel doen vinden het belangrijk dat er gehandhaafd wordt. Anderen vinden er in hun gemeente bepaalde plekken moeten worden aangewezen waarop wél kan worden afgestoken.

Zij die denken dat er een gedeeltelijk verbod is hun gemeente stellen iets vaker voorwaarden (16%). Deze voorwaarden hebben vaak betrekking op de plek (niet te dicht bij woningen) en de tijd (binnen afgesproken tijdstippen, bijvoorbeeld alleen op 31 december na 23:00). Anderen pleiten voor een verbod op knalvuurwerk, maar vinden dat siervuurwerk toegestaan moet blijven. Een ander veelgehoord argument is dat er een alternatief moet worden gefaciliteerd, zoals een centrale vuurwerkshow die door de gemeente wordt georganiseerd.

“Licht siervuurwerk is prima, maar harde knallers en zwaar vuurwerk ben ik op tegen.”

“Als het niet te dichtbij de woningen wordt afgestoken... en niet middenin de nacht! Mijn honden en wellicht vogels, vee en wild zijn er panisch bang voor.”

Nederlanders die denken dat het afsteken van vuurwerk in hun gemeente is toegestaan met Oud en Nieuw verbinden hier het vaakst voorwaarden aan (30%). Ook zij vinden de plek (niet te dichtbij mens en dier), tijd (alleen 's avonds laat op de 31^e) en type vuurwerk (alleen sier) belangrijk. Ook vindt men het belangrijk dat er toezicht wordt gehouden.

“Alleen op Oudejaarsavond tussen 8 en 2 uur 's nachts.”

“Enkel en alleen door professionals.”

“Het hoort gewoon bij de traditie, het is wel goed dat er zones zijn waar dan geen vuurwerk wordt afgestoken.”

“Ik vind het prima als jongelui wat vuurwerk afsteken als ze mensen en dieren maar niet lastig vallen en de rommel opruimen.”

2.3 Animo voor vuurwerk afsteken even groot in gemeenten met verbod

In totaal is 12 procent van de Nederlandse bevolking voornemens vuurwerk af te gaan steken met Oud en Nieuw. In gemeenten met een verbod ligt dit aandeel even hoog (11%) als in gemeenten zonder verbod (12%).

Belangrijk om hierbij te vermelden is dat het natuurlijk mogelijk is voor inwoners van gemeenten met een verbod vuurwerk af te steken in een andere gemeente (zonder verbod).

3 Opvattingen

3.1 Twee op de drie inwoners willen een centrale vuurwerkshow

Net als voorgaande jaren willen twee op de drie inwoners van Nederland dat hun gemeente op een centrale plaats een professionele vuurwerkshow organiseert (66%). Er is een duidelijke omslag te zien in het denken over vuurwerk vanaf 2020. In dat jaar steeg de steun voor een algeheel verbod voor particulieren sterk. Tegelijkertijd zien we vanaf 2020 een sterke afname van het idee dat de traditie van vuurwerk afsteken behouden moet blijven. In 2023 is het aantal voorstander van een algeheel verbod voor particulieren echter voor het eerst weer gedaald: van 65% in 2022 naar 59% in 2023.

Het aantal voorstanders van een verbod voor particulieren is het sterkst gedaald in de leeftijdscategorie 35-49 jaar (van 63% naar 50%), in gebieden die als 'weinig stedelijk' worden aangemerkt (van 65% naar 54%) en onder Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond (van 59% naar 48% voorstanders)

Ondanks de daling is de steun voor een totaalverbod nog altijd hoger dan het was in de periode 2015-2019.

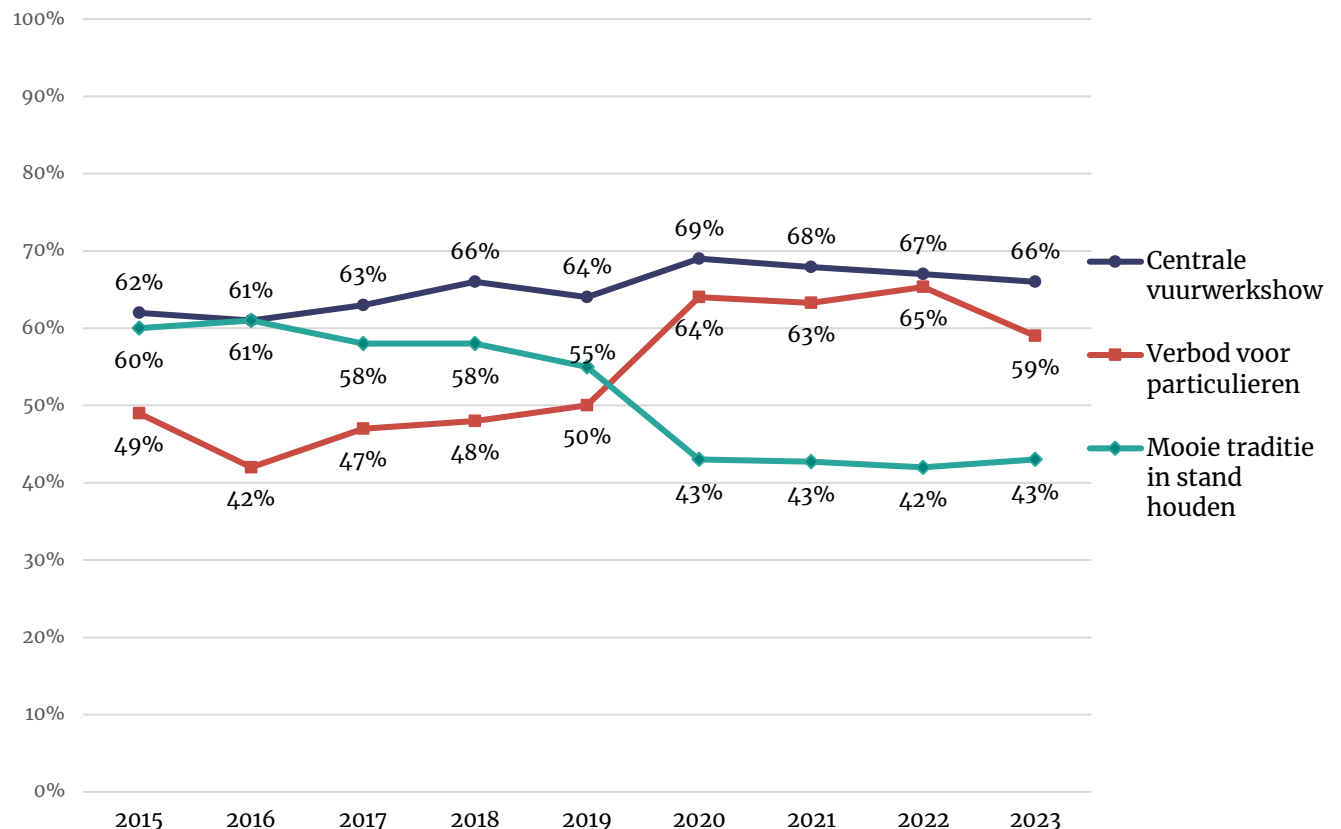
Figuur 3.1: in hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

De gemeente moet bij de jaarwisseling op een centrale plaats een professionele vuurwerkshow organiseren.

Het afsteken van vuurwerk door particulieren moet helemaal worden verboden.

Het afsteken van vuurwerk is een mooie traditie die we in stand moeten houden.

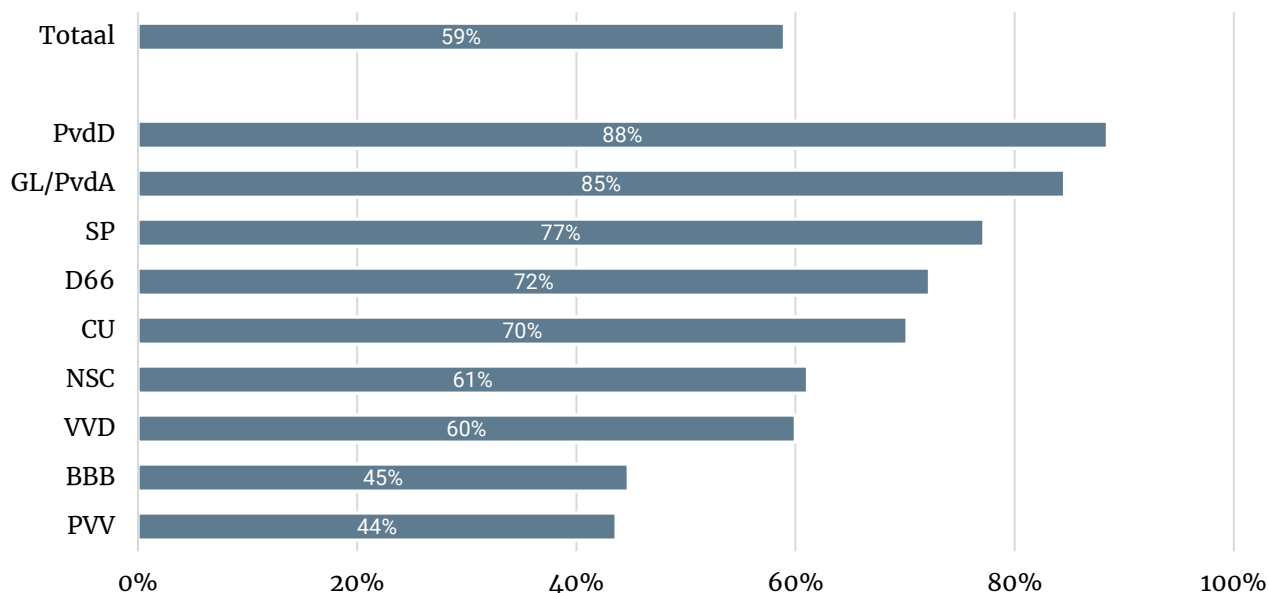
Basis: alle Nederlandse inwoners (n=3.012)

3.2 Voorstanders vuurwerkverbod naar politieke voorkeur

Net als in de voorgaande jaren zien we dat steun voor een algeheel verbod het grootst is in de links-progressieve hoek (Partij voor de Dieren, GroenLinks/PvdA, SP, D66) en bij de ChristenUnie. Bij deze partijen zien we een steun voor het verbod tussen de 70% en 88%. Bij de andere partijen zijn we steun voor deze maatregel van 60% of lager (NSC, VVD, BBB, PVV).

Figuur 3.2: Percentage helemaal of grotendeels eens met de stelling: 'Het afsteken van vuurwerk door particulieren moet helemaal worden verboden', naar politieke voorkeur².

² De cijfers over de SP (n=89), de Partij voor de dieren (n=77) en de ChristenUnie (n=60) zijn indicatief vanwege het lage aantal respondenten.

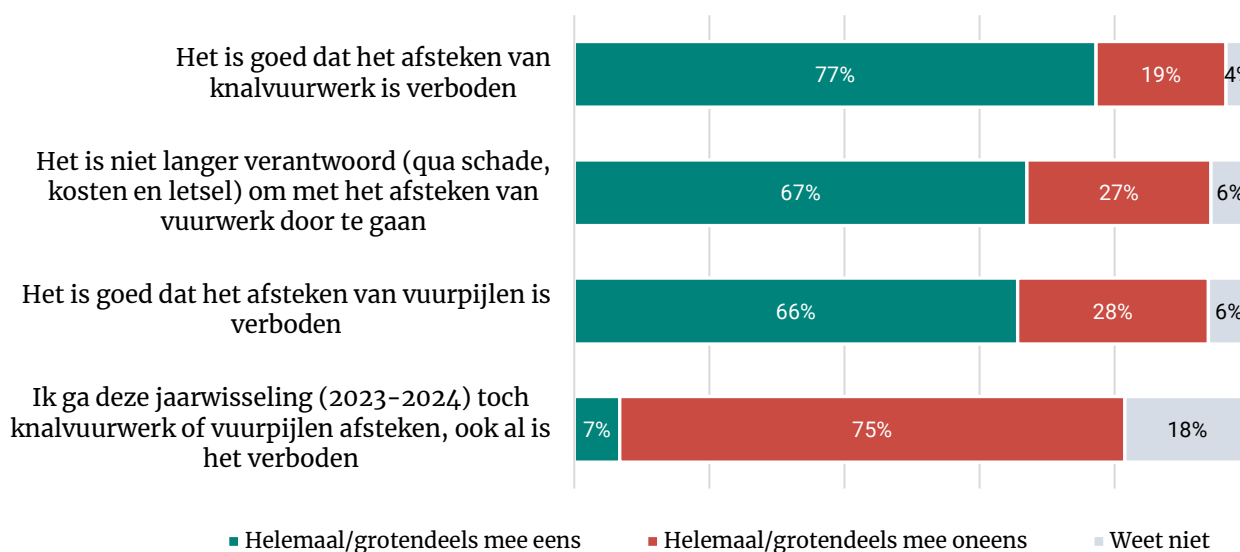
3.3 Vooral draagvlak voor verbod op knalvuurwerk

Op 1 december 2020 is een verbod van kracht geworden op het afsteken van knalvuurwerk en vuurpijlen door particulieren. Over het algemeen geldt dat een meerderheid van de inwoners het eens is met dit verbod. Nederlanders hebben echter wel meer moeite met knalvuurwerk dan met het afsteken van vuurpijlen. Ruim driekwart (77%) vinden het goed dat het afsteken van knalvuurwerk is verboden; voor vuurpijlen geldt dat twee derde achter dit verbod staat (66%). Twee derde (67%) vindt eveneens dat het niet langer verantwoord is om met het afsteken van vuurwerk door te gaan vanwege de schade, de kosten en het letsel.

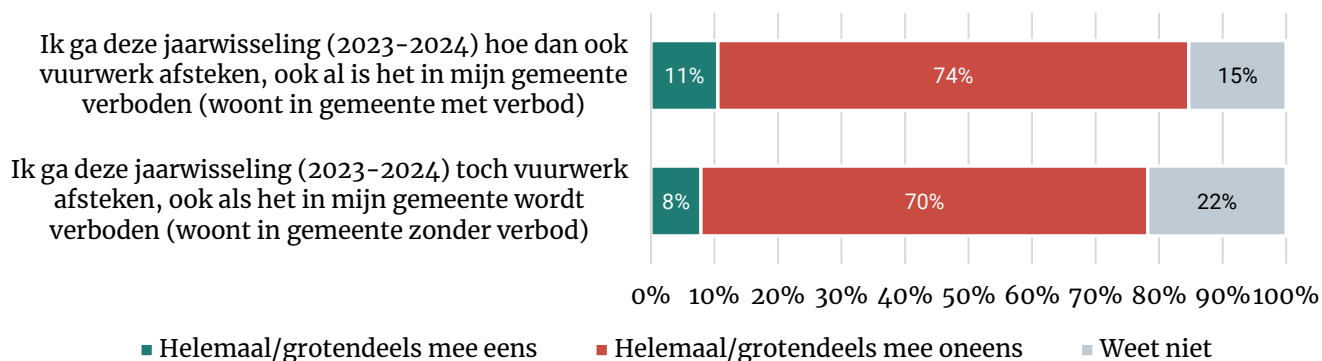
Zeven procent van de inwoners geeft aan toch knalvuurwerk en vuurpijlen af te gaan steken bij de komende jaarwisseling, ondanks het verbod. Bijna een op de vijf geeft aan het (nog) niet te weten (18%).

Figuur 3.3: in hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: alle Nederlandse inwoners (n=3.012)

Figuur 3.4: in hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

3.4 Voorstanders vuurwerk: traditie en het liefst alleen siervuurwerk

Aan alle respondenten stelden we de volgende vraag: “Kunt u omschrijven wat uw mening over het afsteken van vuurwerk met oud & nieuw is?” Voorstanders zijn dikwijls gehecht aan de **traditie** en vinden dat het **leuk** en **mooi**. Een deel van de voorstanders verbindt **specifieke voorwaarden** aan het toelaten van vuurwerk zoals het soort vuurwerk (doorgaans **siervuurwerk**) en dat het **alleen door professionals** wordt afgestoken. Een enkeling ziet het verbieden van vuurwerk **als betutteling** door de overheid.

“Mooie traditie om gezellig met de familie wat vuurwerk af te steken.”

“Traditie mag niet verloren gaan.”

“Ik vind het prachtig om te zien.”

“Siervuurwerk hoort bij de traditie van oud en nieuw”

“Siervuurwerk moet kunnen, maar zwaar vuurwerk niet meer.”

“Klein siervuurwerk kan nog wel”

“Laat het centraal en professioneel gebeuren.”

“Laat mensen gewoon hun ding doen.”

3.5 Tegenstanders vuurwerk: gevaarlijk en te veel nadelen

Tegenstanders van vuurwerk vinden dat het te veel schade berokkent aan het **milieu** en aan het welzijn en de gezondheid van **mens** en **dier**. Veel tegenstanders vinden het afsteken van vuurwerk door particulieren **gevaarlijk** en sommigen zijn er **bang** voor. Ook zijn veel tegenstanders van mening dat het een **geld verspillende** bezigheid is of dat **het te veel druk legt op hulpverleners**.

“Niet meer van deze tijd, overlast en schade is te groot”

“Onzin, geeft veel overlast voor dier en mens”

“Ik vind het vreselijk, ben er bang voor, vind het zonde van het geld en ontzettend slecht voor het milieu”

“Onnodig en gevaarlijk”

“Te gevaarlijk, te veel overlast en te veel ongelukken”

“Ik zou het gefaseerd gaan verbieden wegens milieudruk. Tevens zonde van het geld door politie-inzet, schoonmaakkosten, zorgkosten...”

“Veel ellende en schade”

4 Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdagmiddag 8 december tot maandagochtend 11 december. In totaal werkten 2.952 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. 102 respondenten met een niet-westerse achtergrond deden mee via Panelclix.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Het I&O Research Panel werkt met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2022). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties. I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede. I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252-, ISO 27001-, ISO 27701- en NEN-5710 gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels

